

Идентификацию выделенных бактерий проводили на основе исследования морфологических и физиолого-биохимических свойств.

Из стеблей были выделены грамположительные бактерии, свойства которых соответствуют возбудителю бактериального рака томата – *Clavibacter michiganensis* susp. *michiganensis*. В образцах из листьев и плодов бактерии не обнаружены. Иммуноферментный анализ (ИФА) с применением коммерческого набора ф. Agdia подтвердил видовую принадлежность патогена. Также выявлено, что максимальное количество бактерий находилось в базальной части стебля, а в верхушечной части – наименьшее количество. Анализ семян томата показал наличие бактерии только в исследуемых образцах гибридов Раисса F_1 и Гродена F_1 , причем зараженность отобранных партий (по 100 шт.) со-

ставляли менее 1 %, тогда как в семенах гибрида Тореро F_1 патоген не обнаружен. Несмотря на это, при обследовании посадок в вегетационный период выявлено массовое распространение бактериоза в теплицах, которое на октябрь месяц составило до 45 % на растениях томата Раисса F_1 , 30 % – Гродена F_1 , 25 % – Тореро F_1 .

Таким образом, установлено, что посадки томата в условиях защищенного грунта поражаются бактериальным раком, источником которого являются семена. Необходимо отметить, что инфицированные растения часто появляются в новом сезоне в местах проявления бактериоза в предыдущий культурооборот. В этой связи интерес представляет поиск дополнительных источников заражения растений, с целью усовершенствования профилактических мер защиты.

УДК 631.11:631.5:631.526

Василенко Н. В., науковий співробітник

Правдзіва І. В., завідувач лабораторії якості зерна

Миронівський інститут пшениці імені В.М. Ремесла НААН України

ВПЛИВ ГЕНОТИПУ, ПОГОДНИХ УМОВ ТА ПОПЕРЕДНИКІВ НА ФІЗИЧНІ ПОКАЗНИКИ ЯКОСТІ ЗЕРНА НОВИХ СОРТІВ ПШЕНИЦІ М'ЯКОЇ ОЗИМОЇ МИРОНІВСЬКОЇ СЕЛЕКЦІЇ

Селекційна робота вимагає поєднання в одному генотипі значної кількості ознак: основними з яких продуктивність, стійкість до біотичних та абіотичних факторів середовища, якість зерна і борошна, та ін. Ці ознаки залежать не тільки від генотипу, але в значній мірі формуються умовами вирощування, а тому проявляють значну варіабельність. Для прогнозування успішності селекції важливо знати співвідношення генотипової та фенотипової складової в кожній з ознак.

Важлива роль у підвищенні врожайності та якості пшениці належить створенню стабільних за продуктивністю з високою адаптивністю та широкою агроекологічною пластичністю сортів. Реалізація генетичного потенціалу сорту на рівні 70–80 % можлива за умови виконання всього комплексу агротехнологічних заходів. Мета досліджень – вивчити вплив генотипу, погодних умов та попередників на фізичні показники якості зерна нових сортів пшениці м'якої озимої миронівської селекції, які проходять державне сорто випробування.

Дослідження проводилися у 2012–2014 рр. на полях селекційної сівоzmіни Миронівського інституту пшениці імені В. М. Ремесла після попередників: сидеральний пар – гірчиця та кукурудза на силос. Об'єктом досліджень були обрані 4 нових сорти пшениці м'якої озимої конкурсного сорто випробування відділу селек-

ції зернових культур: Грація миронівська, МПП Вишиванка, МПП Дніпрянка, Трудівниця миронівська. Дослідження проведені в контрастні за гідротермічним режимом роки (ГТК = 0,9 – 1,8), що суттєво збільшило варіювання фенотипової складової досліджуваних ознак.

Трьохфакторним дисперсійним аналізом встановлено, що вплив погодних умов та генотипу на показник масу 1000 зерен був достатньо суттєвим (41 % та 36 % відповідно). Вплив попередника був меншим (7 %), але також суттєвим ($P \leq 0,05$). Генотипи неоднаково реагували формуванням маси 1000 зерен на погодні умови років вирощування. Показники маси зерна у даного набору сортів суттєво змінювалися під впливом фактору року (57 %). Залежність від генотипу була значно меншою (11 %), а від попередника та інших факторів несуттєвою. На склоподібність зерна нових сортів пшениці м'якої озимої достовірно впливали умови року (51 %), попередники (28 %) і найменше – генотип (5 %). При значній мінливості погодних умов відмічали нерівнозначну реакцію сортів на роки вирощування та попередники.

В умовах Лісостепу України виявлено достовірно суттєвий вплив фактору року на показники маси 1000 зерен, маси зерна та склоподібності. Генотип сорту достовірно впливав на масу 1000 зерен та склоподібність, а попередник – лише на склоподібність зерна.